Het Platform voor Begijnhoven

Overleg tussen eigenaars en beheerders van begijnhoven

Het Platform voor Begijnhoven
Begijnhof 26
2320 Hoogstraten.
tel. 03/314 65 88,
fax 03/314 23 81
frans.horsten@skynet.be

Het Platform voor Begijnhoven is ontstaan op initiatief van de vzw Het Convent, de vereniging die de restauratie van het totaal vervallen begijnhof van Hoogstraten tot een goed einde bracht. Tijdens een studiedag, die de vereniging in december '99 in Hoogstraten organiseerde, werd duidelijk dat er nood was aan het uitwisselen van ervaringen en aan overleg tussen eigenaars, beheerders en gebruikers van de verschillende begijnhoven.

Vooral sinds de erkenning als Unesco werelderfgoed is er een hernieuwde belangstelling voor deze sites. De begijnhoven zijn opnieuw 'een stad in de stad', zoals ze dat in het verleden ook waren. Nu zijn het meer dan ooit 'oases van rust' in de drukke steden. Velen beschouwen het dan ook als een voorrecht om er te wonen, terwijl het toenemend aantal bezoekers de rust dreigt te verstoren.

FOTO'S : © VCM

Eigendomstructuur

Slechts enkele begijnhoven, zoals Mechelen, Tongeren en St.-Truiden, zijn geprivatiseerd. De andere zijn eigendom van een OCMW, een stadsbestuur, het bisdom of een vzw. De eigenaars zijn niet altijd de beheerders, zoals in Hoogstraten waar de stad als eigenaar het beheer overgedragen heeft aan een vzw. Ook in andere steden heeft de eigenaar het beheer of het gebruik soms overgedragen aan derden. Niet zelden is er een spanningsveld tussen de verschillende gebruikers. Het Platform wil alle belangengroepen horen, omdat de spanningsvelden die er zouden zijn een wezenlijk onderdeel vormen van de eigenheid van het betrokken begijnhof. Naast de overheid hebben de eigenaars en de gebruikers een grote verantwoordelijkheid wat betreft het behoud, het gebruik en de ontsluiting van de begijnhoven. Zo is het overleg een noodzaak geworden en moet er ook een koepel bestaan die het overleg coördineert.
Omdat de eigendomstructuur van de begijnhoven zo verschillend is kon men zich, wat dit laatste betreft, niet beroepen op bestaande instanties of verenigingen en is Het Platform van Begijnhoven een zelfstandige vereniging, los van Het Convent ontstaan.

Onroerend en immaterieel erfgoed

Het Platform zet zich in voor het behoud en een kwaliteitsvolle ontsluiting van het onroerend, roerend en immaterieel erfgoed. Wat de zorg voor het monument zelf betreft werkt Het Platform nauw samen met de afdeling Monumenten en Landschappen. Naast thema's die voor de hand liggen, zoals herbestemming, onderhoud en restauratie, wordt veel aandacht besteed aan praktische problemen en de leefbaarheid van de sites. Het authentiek behoud van de interieurs, de tuinen en het publiek domein is daarbij zeer belangrijk. Door onderling overleg moeten er oplossingen gevonden worden voor het autovrij karakter van de begijnhoven, de bereikbaarheid door hulpdiensten, het ophalen van huisvuil enz.
Wat de bestemming betreft evolueert de 'sociale woonfunctie' steeds meer naar een 'patrimoniumbeheer'. Steeds vaker worden 'renovatie-huurcontracten' gebruikt of worden de woningen in 'erfpacht' overgedragen.
Een begijnhof is meer dan een 'monument van steen'. Verschillende begijnhoven beschikken over een belangrijke collectie roerend erfgoed. Het Platform zoekt naar de mogelijkheden van een museale samenwerking.

Ontsluiting en promotie

De begijnhoven zijn ook drager van belangrijk immaterieel erfgoed. Bij de ontsluiting moeten de begijnenbeweging en de begijnhoven geplaatst worden in hun historische context. Binnen de evolutie van de maatschappij getuigen de begijnhoven van het bestaan van generaties ongehuwde vrouwen die zich bewust waren van hun culturele en sociale rol en hun vermogen om een gemeenschap met zelfbestuur uit te bouwen.
Het Platform wil het brede publiek een juist beeld geven van wat begijnhoven waren en wat ze zijn, met respect voor de eigenheid van elk hof, de draagkracht ervan, de evolutieve authenticiteit en de rust van de huidige bewoners.

Frans Horsten

publiek & museum